

С. В. Совгіра

МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЕКОЛОГІЇ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК-ПРАКТИКУМ

Умань
ВПЦ «Візаві»
2016

*Рекомендовано до друку
Вченою радою природничо-географічного факультету
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 1 від 28 серпня 2016 р.)*

Рецензенти:

Біда О. А. – доктор педагогічних наук, професор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, завідувач лабораторії «Проблеми сільської школи» НАІПН України

Пустовіт Г. П. – доктор педагогічних наук, професор, вчений секретар загальної педагогіки та філософії освіти АПН України

Совгіра С. В.

Методика навчання екології: Навч. посібн.-практ. – 3-с вид. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. – 126 с.

У навчальному посібнику подано матеріали до практичних занять з дисципліни «Методика навчання екології». Розглянуто основні закономірності взаємодії суспільства і природи, особливості впливу антропогенних чинників на природні середовища з точки зору методичних аспектів. Висвітлено методики розробок навчальних матеріалів екологічного та природоохоронного змісту.

ПЕРЕДМОВА

Екологічність – один із характерних рис сучасної шкільної освіти, її мета – формування в учнів стійкого ставлення до природи і на цій основі виховання почуття громадянської відповідальності за стан природного середовища. Екологічна освіта є обов'язковою умовою побудови суспільства стійкого розвитку.

Перехід в епоху ноосфери вимагає докорінної перебудови всієї нашої свідомості, зміни стандартів та ідеалів, відповідного розвитку й ефективного використання системи екологічної освіти. Адже мова йде про освіту та виховання десятків і сотень мільйонів людей нового покоління, які будуть жити і працювати в зміненому інформаційному, екологічному, технічному та соціальному середовищі.

Вирішальну роль тут має відіграти нова система впливу на людську свідомість, психіку. Розв'язання цих складних завдань повною мірою залежить від учителя, якості його підготовки. В епоху ноосфери стиль його педагогічної діяльності забезпечить вирішення загальноосвітніх завдань, що відображені у законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту». Актуальність проблеми піднімається також виходом України на європейський та світовий рівень, що суттєво підвищує роль педагога. Від нього вимагається оволодіння новими технологіями навчання, уміння перебудовувати освітній простір у дієву педагогічну систему при заміні репродуктивного стилю педагогічної діяльності на творчий. Це положення підкреслюється і в останніх міжнародних документах (міжнародний звіт «Ріо+5», «Керівництво з підготовки національних доповідей про виконання країнами „Порядку денного на ХХ століття“, „Стан світу 2002“ у Йоганнесбурзі, П'ята Всеєвропейська конференція „Довкілля для Європи – 2003“ у Києві та ін.).

Теоретичні знання, які має отримати майбутній педагог включають: усвідомлення цілісності живої природи та ієрархічного принципу її побудови, утвердженні ставлення до Землі, біосфери, природи як до живого організму;

глибокому усвідомленні біоцентризму, що визначає рівноцінне право на існування будь-якого виду, котрий заселяє нашу планету; формуванні почуття відповідальності за свої вчинки перед сучасним та майбутніми поколіннями людей; усвідомленні того, що вода, чисте повітря, родючий ґрунт – усе це природа, можливості якої не безмежні. Для набуття студентами практичних екологічних умінь і навичок необхідні спеціальні знання, а педагогам – відповідні методичні матеріали, методики навчання.

Основним завданням методики навчання екології – є формування творчої особистості вчителя, озброєного методичними знаннями і вміннями, які мають забезпечити виконання різноманітних інформаційних та природоохоронних функцій; методами, засобами і формами подачі педагогом навчального матеріалу і свідомого опанування студентами знань з екології і умінь застосовувати їх у житті. Методика дає відповідь на запитання: навіщо вивчати екологію; чому і як учити, на чому і як виховувати; в яких умовах природного середовища відбувається навчання, виховання та розвиток.

У посібнику наведено приклади які висвітлюють методичні прийоми викладання окремих проблем курсу екології.

У кожному практичному завданні наводиться список рекомендованої літератури. Слід уважно проаналізувати список, вибрати літературу як для самостійного вивчення, так і під час написання повідомлень, доповідей, рефератів з тем дисципліни „Методика навчання екології“.

Практична робота №1

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Мета роботи. Розглянути методичні аспекти використання термінологічного апарату, наукових понять, міжпредметних та внутрішньопредметних зв'язків, світоглядних, філософських, історичних знань у початковій та навчально-методичній літературі.

План

1. Виявлення міжпредметних та внутрішньопредметних зв'язків у підручниках з екології
2. Встановлення кількості наукових понять у підручниках екологічного змісту
3. Порівняльна характеристика визначення терміну «екологія» за різними підручниками
4. Встановлення співвідношення уведених у підручниках екології світоглядних, філософських, історичних знань з кожної теми

Рекомендована література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання: Навч. посібник. – К.: ІСДО, 1993. – 223 с.
3. Атанов Г. А. Деятельностный подход в обучении – Донецк: „ЕАИ - пресс“, 2001. – 160 с.
4. Арыдин В. М. Учебная деятельность студентов / Арыдин В. М., Атанов Г. А. Справочное пособие для абитуриентов, студентов, молодых преподавателей. – Донецк: „ЕАИ-пресс“, 2000. – 80 с.
5. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах. –К.: Веселка, 1998. – 334 с.
6. Бабешко О. О. Методика навчання географії: Навч. посібник – Умань.: АЛІМІ, 2005. – 260 с.
7. Біда О. А. Природознавство та сільськогосподарська праця:Методика викладання:Навч.посібник для студентів пед. ф-тів вищих навч.закладів та класоводів. – Київ: Ірпінь: ВТФ „Перун“, 2000. – 400 с.